

JAARPLAN STICHTING RIONED 2022

De strategie in één figuur

Eind 2020 is de Strategienota 2021-2022 vastgesteld. Dit jaarplan is de invulling hiervan voor 2022.

Eerst presenteren we de essenties van het werk van Stichting RIONED in de figuur *Stichting RIONED: Huis van de vakwereld*:

Deze figuur drukt uit dat de vakwereld zowel drager als doelgroep is van Stichting RIONED. Ook geeft het de samenhang weer tussen de fundamenteën van het stedelijk waterbeheer, de relatie met de samenleving en de maatschappelijke opgaven.

De fundamente zijn de dragers van het vakgebied en vergen voortdurend veel aandacht. Daarom richt Stichting RIONED hierop de meeste inzet van personeel en geld. Ongeacht de aard en prioriteit van de eisen en wensen van de samenleving is het fundament te gebruiken en moet de fundering op orde worden gehouden. De dragende laag die Stichting RIONED biedt bestaat uit drie standaarden voor respectievelijk de functies in de vakwereld, de vakkennis en voor de gegevensuitwisseling. Verder werken we aan het op peil houden van de randvoorwaarden (governance) en geven we impulsen aan vernieuwing en aanpassing.

De tussenlaag: een vakgebied staat per definitie ten dienste van de samenleving en is daarmee voortdurend in dialoog over onder meer nut en noodzaak, wie doet wat, maatregelen, nieuwe wensen, afstemming met andere activiteiten en benodigde middelen. Stichting RIONED helpt met het aanreiken van (basis)informatie.

De maatschappelijke opgaven vormen de topdoelen van het vakgebied. Het begon bij gezondheid en droge voeten. Eind jaren zestig kwam milieubescherming erbij en in dit millennium klimaatverandering en circulariteit.

RIONED-brede prioriteiten

Directeur en programmamanagers hebben gezamenlijk de algemene prioriteiten besproken voor Stichting RIONED als organisatie. Dit leidde tot de volgende topprioriteiten die zowel dringend als no regret zijn:

Relatie met begunstigers

Algemeen aandachtspunt is het meer en intensiever betrekken van de begunstigers ('leden') bij het werk van Stichting RIONED en een sterkere wisselwerking krijgen tussen de behoeften van de begunstigers en de mogelijkheden van Stichting RIONED. Een behoefte van begunstigers is kant-en-klare producten die zo gebruikt kunnen worden in het dagelijks werk, zoals in regelgeving, bestekken en adviezen. Ook is behoefte aan implementatie ondersteuning, evenals aan het geven van richting. Bij innovatie en doorontwikkeling is een samenspel nodig van vragers, voorlopers en actieve betrokkenen, onderzoekers en promotors.

Concreet betekent dit:

- advies aan de nieuwe directeur om naar begunstigers toe te gaan om te spreken over hun behoeften en de ervaringen met Stichting RIONED;
- in ere houden van de strategische conferentie met vertegenwoordigers uit het vakgebied voor input, toetsing en afstemming;
- voortzetting van het brengen van kennis in de regio's in samenwerking met STOWA;
- uitvoeren van een onderzoek onder de begunstigers naar de waardering van onze producten, activiteiten en belangenbehartiging;
- niet alleen sturen op behoefte en draagvlak, maar ook op eigenaarschap. Een breder gevoel, en zo nodig gedeeld, eigenaarschap bevordert de toepassing van output van Stichting RIONED;
- posterioriteit: Stichting RIONED heeft niet de mensen en middelen om individuele begunstigers te begeleiden bij het toepassen van instrumenten van Stichting RIONED. Overigens vervullen met name de adviesbureaus een brugfunctie in de toepassing van door ons ontwikkelde kennis.

Samenwerking

Samenwerking wordt steeds belangrijker om doelen te bereiken. Het onderhouden van het netwerk is wezenlijk om te komen tot doelgerichte ad hoc samenwerkingen. Stichting RIONED wil op basis van een expliciet besef van wat we willen, vragen en brengen, komen tot nog meer en intensievere samenwerking.

Concreet:

- streven naar een datastandaard voor samenhang in het management van alle assets in de openbare ruimte door samenwerking met CROW en zo veel mogelijk andere kennispartners in de openbare ruimte;
- onderzoek en ontwikkeling alleen met financiële bijdragen van anderen of Stichting RIONED als medefinancier.

Fundamenten

Een unieke kracht van Stichting RIONED is dat we kunnen werken aan de fundamenten van het vakgebied, waaronder in de vorm van standaarden voor personeel, kennis en data. Een kracht is ook het namens de gehele vakwereld naar buiten brengen van belangen, argumenten en standpunten.

Concreet:

- het onderhouden en ontwikkelen van deze standaarden is cruciaal;
- inzet op het ontwikkelen van afwegingscriteria ter ondersteuning van besluitvorming. Er is nog veel ontwikkeling wenselijk voor het duiden van overwegingen en maatregelen in relatie tot de impact op het systeem;
- het personeelstekort blijft voor de dagelijkse praktijk het grootste probleem. De Branchestandaard gemeentelijke watertaken is niet meer en niet minder dan een hulpmiddel, maar moet nog meer bekend en toegepast worden;
- het behartigen van de belangen gebeurt vanuit de inhoud en niet vanuit de instituties. De onderwerpen betreffen daarom vooral de randvoorwaarden voor de uitvoering. Voorbeelden zijn asbest, wegwerpplastics, doekjes, lozingsgedrag;
- posterioriteit: Stichting RIONED heeft niet de specifieke deskundigheid en het netwerk om het mbo-onderwijs meer dan marginaal te ondersteunen.

Prioriteiten per thema

De ambities en voornemens van Stichting RIONED zijn in de Strategienota uitgewerkt in vijf thema's die we hieronder voor 2022 nader invullen.

A. Maatschappelijke aandacht vragen voor stedelijk waterbeheer

Stichting RIONED heeft een reeks van producten en activiteiten gericht op het publiek, bestuurders en pers. Vanwege de gemeenteraadsverkiezingen wordt www.rioolenraad.nl, de website speciaal voor gemeenteraadsleden en waterschapsbestuurders, geactualiseerd en via de griffies onder de aandacht gebracht.

De belangenbehartiging richt zich momenteel concreet op:

- Werken aan riolen met asbesthoudend voegenkit op basis van risicoklasse 1 i.p.v. 2 van de asbestregelgeving.
- Vernieuwing richtlijn Stedelijk Afvalwater. We pleiten voor een risicogerichte benadering van overstorten, aanpak afvalwater buitengebied en beschermen tegen wateroverlast. De inbreng is in afstemming met ministerie I&W, VNG en Unie van Waterschappen.

- Implementatie richtlijn Single Use Plastics: in verband met de producentenverantwoordelijkheid bepalen van de kosten van verwijderen van wegwerpplastics uit voorzieningen voor stedelijk waterbeheer.
- Invulling van het omgevingsplan met juiste, en waar nodig gestandaardiseerde regels.
- Wenselijkheid van (prestatie-)eisen in de bouwregelgeving t.a.v. klimaatadaptatie.
- Bevorderen van inzicht in de feitelijke werking van stelsels en maatregelen.

B. De geautoriseerde basiskennis leveren aan de vakwereld

We zetten volop in op de ontwikkeling van de Kennisbank stedelijk water:

- Rond de jaarwisseling van 2021 is 60% van de kennisbank in actualisatie en we gaan door zodat eind 2022 of begin 2023 de achterstanden zijn weggewerkt (ter vergelijking: normaliter is 20% in actualisatie). Bij actualisaties gebruiken wij de gegevens van gebruikers (wat wordt veel gebruikt en wat veel gezocht en niet (goed) gevonden).
- We zetten in op bewegend beeld en tools bij de actualisaties, om informatie op meerdere manieren te ontsluiten.
- Het afwegen van maatregelen is een belangrijke witte vlek in de kennisbank die we gaan invullen.
- We gaan de inhoud van de kennisbank en de branchestandaard op elkaar leggen zodat de kennis die iedere professional nodig heeft ook in de kennisbank komt te staan (basiskennis).
- We gaan kijken naar een nieuw webplatform en aanpassingen in de vormgeving van de website, de functionaliteiten en het CMS (mede op basis van wensen van gebruikers).
- De 'besloten openstelling' (vergelijkbaar als kranten dat doen) via Google en andere zoekmachines die in 2020 in gang is gezet moet het gebruik verder verhogen (sinds de nieuwe site is het gebruik al verdubbeld).

Daarnaast blijven we kennis uitdragen via de RIONEDdag (waar nu ook aangepaste minicursussen beschikbaar zijn, de zogenaamde microcursussen) en ongeveer acht webinars. Tenslotte blijven we samen met STOWA regionale samenwerkingen op maat bedienen met de kennis en instrumenten van Stichting RIONED en STOWA.

C. Voldoende, adequaat opgeleide vakmensen

Voor 2022 staat de doorontwikkeling van de branchestandaard centraal:

- Door matching met de kennisbank ontdekken we waarschijnlijk ook witte vlekken in de branchestandaard.
- Door actualisatie van de activiteiten in Personele middelen (Kennisbank) moeten we deze ook in de branchestandaard gaan uitbreiden.
- We maken een nieuwe kennisscan (database met vragen) die de breedte van het vakgebied beter afdekt ten behoeve van zowel nieuwe projecten maar zeker ook voor samenwerkingsregio's die voor de tweede keer een organisatiescan uitvoeren.
- De ambitie is om de kennisscan ook toepasbaar te laten zijn voor werving en selectie en voor meer opleidingsadvies voor persoonlijke ontwikkeling. In de uitwerking moet blijken wat mogelijk en haalbaar is.

Daarnaast werken we aan:

- Bijdrage aan Kennisprogramma Urban Drainage voor voldoende wetenschappelijk geschoolde vakkrachten in de sector.
- Samen met docenten aanvullen en verbeteren van de ondersteuning voor het hbo-onderwijs (op basis van onderzoek).
- Netwerkvorming bij jonge professionals.
- Ondersteunen van de werving van jonge professionals voor het vakgebied (op hbo- en wo-niveau is er aanbod van net afgestudeerden).
- Goede voorbeelden op gebied van personeelszorg uitdragen, o.a. via serie in RIONEDnieuws.

D. Kennisontwikkeling op gebied van bedrijfsvoering, klimaatadaptatie en duurzaamheid

Stedelijk waterbeheerders staan voor de uitdaging met beperkte middelen een breed palet aan maatschappelijke opgaven te realiseren. Zij hebben vooral behoefte aan feitelijke sturingsinformatie om de doelmatigheid van investeringen te duiden en te waarborgen. In samenwerking met veel partijen geven we daarbij prioriteit aan:

- Ontwikkeling van beleidsondersteunende basiskennis:
 - Opstellen van de criteria en uitwerken naar toetsbare indicatoren (dashboard) waarmee het functioneren van de voorzieningen is te beoordelen naar de mate van realisatie van maatschappelijke opgaven.
 - Voor beoordeling van het hydraulisch functioneren en klimaatadaptatie werken we samen met STOWA aan sleutelfactoren.
 - Op het thema duurzaamheid onderzoeken we de energie- en grondstoffenvoetafdruk van stedelijk waterbeheer en de kansen voor verkleining door een circulaire aanpak.
- Ondersteunen van gecoördineerde feitenverzameling:
 - Met behulp van GWSW en BORIOUS verzamelen van feiten over zowel de impact van faalgebeurtenissen als over (beheer)maatregel-effect relaties en relevante situationele factoren teneinde de toetsbare indicatoren landelijk in te vullen.
 - Samen met overheden, KNMI, verzekeraars, STOWA en WUR concreet opstellen van een klimaatimpactmonitor.
 - Samen met beheerders en wellicht Europese partners verkennen van een uitwisselingsfaciliteit voor (deels geanonimiseerde) faal- en beheersdata zodat tools voor risicogestuurd assetmanagement sneller beschikbaar komen.
 - Samen met beheerders verzamelen van praktijkinformatie over H2S-bestrijding.
 - Samen met de betrokkenen verzamelen we praktijkkennis voor ontwerp, aanleg en beheer van waterdoorlatende verharding.
- Innovatie en toolontwikkeling:
 - Bijdrage aan Kennisprogramma Urban Drainage voor wetenschappelijke onderbouwing.
 - Met EU-subsidie verkennen we samen met Europese kennisinstellingen de mogelijkheden voor ontwikkeling van een sneltest geschiktheid waterrecreatie.
 - Doorontwikkeling van inhoud en eigenaarschap van RainTools (simulatie van regenwatervoorzieningen), PerceelTool (kiezen van regenwatermaatregelen op eigen terrein) en RadarTools (neerslaggegevens voor stedelijk waterbeheer).
 - Opstelling van een werkprotocol voor werken aan riolering met asbesthoudende voegenkit.

E. Beschikbaarheid van gegevens

Naast het reguliere beheer van de standaard en het bevorderen van de implementatie en het gebruik van het Gegevenswoordenboek Stedelijk Water zetten we in 2022 in op:

- Inhoudelijk doorontwikkelen en uitbreiden met modules voor afvalwaterprognoses (GWSW-Kentallen), gemalenbeheer en telemetrie (GWSW-Gemalen) en maatregelen zoals aanleg, vervanging, renovatie en reparatie van rioleringsobjecten (GWSW-Maatregelen).
- Verder verbinden van het GWSW met andere standaarden, m.n. IMBOR, Damo-Afvalwaterketen en Aquo.
- Een cruciale ontwikkeling voor de (middel)lange termijn is de beoogde integratie van het GWSW binnen een semantische standaard onder auspiciën van CROW die het beheer van alle objecten in de openbare ruimte omvat. In 2022 zal daartoe een nieuw gezamenlijk en ambitieus programma opgestart worden op basis van een verkenning naar draagvlak eind 2021. Uiteraard is daarbij het uitgangspunt dat voor onze achterban de huidige functionaliteiten en kwaliteit van GWSW geborgd blijven.
- Uitvoering van het ontwikkelprogramma Dynamic Digital Twins waarvoor een groep gemeenten en enkele adviesbureaus op initiatief van Stichting RIONED medio 2021 subsidie heeft aangevraagd en gekregen van het Ministerie van BZK.
- Verdere versterking van de wisselwerking tussen rioleringsdata op basis van het GWSW en het programma Kennisontwikkeling rondom thema's als persleidingen-beheer, instortingenregistratie, afstemming in de ondergrond en circulariteit.